

Проф. др Дејан Поповић
 декан Правног факултета Универзитета у Београду
 Београд, 2. јун 1998. год.

ГОВОР НА ПРОСЛАВИ 95. РОЂЕНДАНА ПРОФЕСОРА БОЖИДАРА С. МАРКОВИЋА

Драги и поштовани професоре Марковићу,

Посебна ми је част и особито задовољство што сам у прилици да Вас поздравим на Правном факултету Универзитета у Београду, на Вашем факултету, поводом Вашег 95. рођендана. У нашој академској заједници важи Калистратово упозорење *Semper in civitate nostra senectus venerabilis fuit.* (У нашем друштву је старост одувек уживала поштовање.) И већ због тога би овај тренутак заслуживао да буде вреднован као свима нама драгоцен. Доживели смо ту срећу да можемо да поздравимо доајена наше правне науке, човека који нас својим именом и делом спаја са „златним веком“ нашег факултета, бриљантног цивилисту и теоретичара права – Вас, господине професоре. Али овде присутнима срећа се осмехнула и зато што нам је дата прилика да Вам, о Вашој деведесетпетогодишњици, искажемо поштовање и захвалност што сте последње 53 године живота – раздобље које је уследило после Вашег прогона са факултета – проживели тако достојанствено да сте поставили критеријум који ће другима тешко, готово немогуће, бити испуњив. Ваше изгнанство са београдског Универзитета може се, на једном духовном плану, упоредити можда још само са Менделиним прогоном на Robben Island, у водама око Рта добре наде, заточеништвом које је трајало готово три деценије.

Ваши ученици, рођени у годинама када је почињала Ваша голгота, уложили су толико труда да се донекле исправи огромна неправда која Вам је учињена. Наша су признања, међутим, дошла прекасно, 45 година пошто је на Правном факултету порушен стуб који је представљао професор Божидар С. Марковић. Само захваљујући Вама, коме је Бог подарио здравља, те сте дочекали ове године, добили смо прилику да Вам, у име ове институције, кажемо: „Извините, господине професоре.“

Више од пола века је прохујало од тих страшних дана, у којима је терор – прво туђински, а затим домаћи – однео професоре Ђорђа Тасића и Михаила Илића, а затим и Илију Пржића, у којима

је, мачем идеолошке и класне неподобности, пресечена блистава универзитетска каријера професора Томе Живановића, Миливоја Марковића, Тихомира Васиљевића, Александра Соловјева, Драгољуба Јовановића, Божидара С. Марковића и других. Привилегију да вечерас могу изговорити ове речи извињења могли бисте, даме и господо, протумачити и као гест који не обавезује превише, јер их казује декан који је рођен после тих збивања, и то пред скупом у којем готово да нема оних који би, по годинама, могли бити његови активни или пасивни учесници. Бојим се, међутим, да ова *nostra culpa* данас, у касно пролеће 1998. године, добија нову, поражавајућу димензију. Сцена за понављање учињеног у 1945. години већ је постављена. Знам само да нећу бити декан који ће играти улогу онога који тада, пре 53 године, није закључио радни однос са професором Марковићем. Уверен сам да таквих актера нема међу нама који смо се овде окупили. Али, прибојавам се да, ипак, постоје кандидати за ту улогу, као и за улогу оних које треба одстранити са Универзитета. Зато речи које Вам упућујем, поштовани господине професоре, Вас дотичу само посредно: *ми* смо ти којима је потребан Ваш опроштај, да бисмо у оловним временима у која смо ушли нашли снаге да формулишемо категорички императив наше генерације, сада на крају миленијума: *не прихватамо нови погром; то није наш свети; не дамо београдски Правни факултет новом варваризму!* Чим први међу наставницима или асистентима буде елиминисан, остали ће се суочити са изазовом да ли да пристану на репризу чистке од пре пола века, или, пак, оне од пре четврт столећа. Потребне ће нам бити врлине једног чика Мише Ђурића – врлине о којима можемо судити и на основу Вашег примера – да се одупремо злу које улази на врата београдског Универзитета и његовог Правног факултета. Осећам да не смемо пружити прилику некоме моме наследнику на функцији декана да – две, пет или педесет година касније – изговара *nostra culpa* прогнанику, удаљеном са факултета у последњим годинама XX века, века који, с правом, можемо назвати Вашим, господине професоре. И то је још један разлог што Вам, желећи Вам добро здравље и још пуно година испуњеног живота, захваљујем у име институције којој сте увек припадали. Факултет Вама није требао; Ви сте били потребни факултету.